Дәріс 2. Музей әлеуметтік-мәдени институт ретінде

Дәріскер: т.ғ.к., доцент Қ.Б. Баудиярова

Дәріс жоспары

01

Музейдің мәні және әлеуметтік-мәдени институт ретіндегі рөлі

02

Музейдің негізгі қызметтері

03

Музейдің әлеуметтік қызметтері

Мақсаты:

Студенттерді музейлердің экспозициялық құрылымын, мәдени-ағартушылық жұмыстарын ұйымдастыру арқылы білім қалыптастыру

Музей – әлеуметтік-мәдени институт

Музей – қоғамның тарихи, мәдени және рухани құндылықтарын жинақтап, сақтап, зерттеп және көпшілікке ұсынатын маңызды әлеуметтік-мәдени институттардың бірі. Ол адамзат өркениетінің дамуын көрсететін, өткен мен бүгінді байланыстыратын ерекше мәдени кеңістік болып табылады.

Музейдің мәні мен рөлі

Музейдің әлеуметтік-мәдени институт ретіндегі мәні оның қоғам өміріндегі көпқырлы қызметімен айқындалады.

Біріншіден, музей тарихи жадыны сақтайды

Экспонаттар арқылы халықтың өткен өмірі, тұрмысы, дәстүрлері мен мәдениеті туралы мәліметтер беріледі. Бұл ұрпақтар сабақтастығын қамтамасыз етеді.

Екіншіден, музей мәдени мұраны қорғау мен сақтауда маңызды рөл атқарады

Мәдени мұра материалдық (заттар, бұйымдар, ескерткіштер) және рухани (дәстүрлер, әдет-ғұрыптар, өнер) болып бөлінеді. Музейлер осы мұраларды жинақтап, ғылыми тұрғыда жүйелеп, келешек ұрпаққа жеткізеді.

Музейдің әлеуметтік қызметтері

Музейдің әлеуметтік қызметтері де ерекше маңызға ие.

Ағартушылық қызмет

Музей ағартушылық қызмет атқарып, қоғам мүшелеріне білім береді.

Коммуникативтік қызмет

Сонымен қатар, музей коммуникативтік қызмет атқарып, адамдар арасындағы мәдени байланыстарды нығайтады.

Тәрбиелік қызмет

Тәрбиелік қызметі арқылы жастарға патриоттық сезім, ұлттық құндылықтарға құрмет қалыптастырады.

Рекреациялық қызмет

Рекреациялық қызметі адамдардың бос уақытын тиімді өткізуіне мүмкіндік береді.

Қазіргі кезеңдегі музейлер

Қазіргі кезеңде музейлердің қызметі жаңа деңгейге көтерілуде. Ақпараттық технологиялардың дамуына байланысты виртуалды музейлер, онлайн көрмелер, интерактивті экспозициялар кеңінен қолданылуда. Бұл музейлердің аудиториясын кеңейтіп, оларды заманауи мәдени орталыққа айналдыруда.

Қазақстандағы музей ісі де қарқынды дамып келеді. Елімізде тарихи-өлкетану, өнер, мемориалдық және басқа да музей түрлері жұмыс істейді. Олар ұлттық мәдениетті сақтап, насихаттауда үлкен үлес қосуда. Сонымен қатар, музейлер жастарды тәрбиелеуде, ұлттық бірегейлікті қалыптастыруда маңызды рөл атқарады.

Қорытынды

Қорытындылай келе, музей – тек мәдени құндылықтарды сақтайтын орын ғана емес, ол қоғамның рухани дамуына ықпал ететін, білім мен тәрбие беретін, тарихи сананы қалыптастыратын әлеуметтік-мәдени институт болып табылады. Оның маңызы уақыт өткен сайын арта түсуде.

Музейдің негізгі функциялары

Жинақтау

Жинақтау барысында музей қорына тарихи және мәдени құндылығы бар заттар қабылданады.

Сақтау

Сақтау қызметі экспонаттардың ұзақ уақыт бүлінбей сақталуын қамтамасыз етеді.

Зерттеу

Зерттеу жұмыстары арқылы экспонаттардың ғылыми сипаттамасы жасалып, олардың маңызы анықталады.

Экспозиция

Экспозициялық қызмет музей заттарын көрерменге түсінікті әрі қызықты түрде ұсынуға бағытталған.

Білім беру

Ал білім беру қызметі арқылы музей келушілердің танымдық деңгейін арттырады.

Музейтану ғылым ретінде

Музейтану ғылым ретінде, музейлік заттар арқылы әлеуметтік ақпараттардың сақталу үдерісін зерттейді, таным мен білімді игереді. Әлеуметтік пән ретінде музейтанудың міндеттері: музей ісі практикасының теориялық және ғылыми-практикалық негізін қалыптастыру, оның тарихи тәжірибесін зерделеу. Музейтанудың зерттеу объектісі. Зерттеу саласы: кәсібі, бағыты, ғылымның гносеологиялық міндеттері. Зерттеу бағытының теориялық негіздері. «Музеография», «музеология», «музейтану» терминдері және оның маңызы. Музей ісінің тарихы және оған қатысты шетелдік және отандық авторлардың негізгі еңбектері.

Музейлердің пайда болуының алғышарттары. Ежелгі заттарға қарым-қатынас. Музей сөзінің этимологиясы. Музейлердің пайда болу тарихының негізгі тұжырымдамалары. Музейлердің пайда болуының идеалистік теориялары (жеке-эстетикалық, филологиялық тағы басқалар). Тарихи дамудың әртүрлі кезеңдеріндегі музей ісінің тарихы. Ежелгі Грецияның алғашқы музейлері (Феспий ғибадатханасы, Александрия мусейоны). Антикалық қоғамдағы жеке коллекционерлер. Орта ғасырлар дәуіріндегі батыс және шығыстың музей жинақтары. Қайта өркендеу дәуіріндегі музейлердің дамуы және өнер ескерткіштерін систематикалық коллекциялау, тұтынушылардың эстетикалық талғамын қанағаттандыратын, өнер дамуының нәтижесі ретінде, Медичи әулетінің және корол әулетінің коллекциялары. XVI-XVII ғғ көне заман қоймасы болып саналатын алғашқы жаратылыстану тарихи музейлердің, «кунсткмера» және кабинеттердің пайда болуы.

Бақылау сұрақтары

1. Қоғам өміріндегі музейдің рөлі қандай?
2. Музейдің негізгі қызметін атаңыз?
3. Жинақтау және сақтау қызметінің ерекшеліктері қандай?
4. Музейдің ғылыми-зерттеу қызметі нені қамтиды?
5. Музейдің білім беру және тәрбиелік қызметін түсіндіріңіз.

Пайдаланған әдебиеттер

1. Шулепова Э.А. Основы музееведения. М., 2005.
2. Гнедовский Б.В. Современные тенденции развития музейной коммуникации М. 1989.
3. Заболотная И.В. Музееведение. М. 1994.
4. Юренева Т.Ю. Музееведение. М., 2006.